

การประกันวินาศภัย

การประกันภัยไมได้หมายความว่าเป็นการประกันมิให้ภัยเกิดขึ้นหรือลดความเสียหายได้ แต่หมายถึงการโอนความรับผิดชอบจากผู้เอาประกัน โดยสัญญาว่าเมื่อมีการเสียหายเกิดขึ้นตามที่ตกลงกันไว้ บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายให้ตามจำนวนที่รับประกัน หรืออาจทำให้ทรัพย์สินที่ประกันไว้นั้นมีสภาพดีเหมือนเดิม

ความหมายของการประกันภัยและประโยชน์ของการประกันภัย

ความหมายของการประกันภัย อาจกล่าวได้หลายนัยคือ

๑. การประกันภัย คือสัญญาที่บุคคลฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นหลักประกันแก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งว่า จะไม่ต้องรับความเดือดร้อนจากภัยที่เกิดขึ้นในอนาคตที่จะก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของตน โดยฝ่ายผู้ให้หลักประกันจะได้รับเงินตอบแทนจนพอเพียงแก่การให้ค้ำประกันสัญญานั้น

๒. การประกันภัย คือการกระทำร่วมกันของบุคคลหมู่หนึ่ง ทำการรับโอนความเสี่ยงภัยของสมาชิกแต่ละคน เพื่อที่จะกระจายไปยังสมาชิกผู้ได้รับความเสียหายทุกคน

๓. การประกันภัย เป็นเครื่องมือของสังคมในการก่อให้เกิดการสะสมทรัพย์ เพื่อเผชิญกับความเสียหายทางการเงินที่เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่แน่นอน โดยการโอนความเสี่ยงภัยของสมาชิกที่ก่ออยู่ภายใต้การคุกคามของภัยอย่างเดียวกันไปยังบุคคลอื่นหรือบุคคลอีกหมู่หนึ่ง

๔. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๖๑ บัญญัติว่า "อันว่า

สัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะไช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไช้เงินจำนวนหนึ่งในการฉีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคต คงไ้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า "เบี้ยประกัน"

ประโยชน์ของการประกันภัย

จากคำนิยามข้างต้น การประกันภัยนั้นมิได้เป็นการประกันมิให้ภัยเกิดขึ้น แต่เป็นการให้คำมั่นสัญญาว่า ถ้าเกิดการเสียหายขึ้นผู้เอาประกันจะไม่ต้องรับเคราะห์แต่เพียงผู้เดียว คือเมื่อเกิดการเสียหายขึ้นแล้ว ทางบริษัทประกันภัยก็จะมีภาระชดไ้ให้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ เช่น สมมติว่านาย ก. มีรถยนต์อยู่คันหนึ่ง ไ้ทำประกันไว้กับบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ถึงแม้ว่า นาย ก. จะขับรถยนต์ไม่ระมัดระวังอย่างไรก็ตามจะไม่ชนกับใคร แต่หมายความว่าถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นแล้ว นาย ก. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับเคราะห์แต่ผู้เดียว บริษัทประกันภัยจะเข้ามาช่วยชดไ้ให้ คือชดไ้ให้มีสภาพดีเหมือนเดิมหรือจ่ายให้เท่าที่เสียหายจริง ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การประกันภัยมีประโยชน์ในการช่วยบรรเทาทุกข์ให้และยังมีประโยชน์อื่น ๆ อีกคือ

๑. ประโยชน์ด้านผู้เอาประกันภัย ประโยชน์นี้มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะ เป็นเรื่องของบริษัทประกันภัยให้บริการแก่ประชาชน การประกันภัยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มนุษย์ร่วมกันจัดขึ้น เพื่อเตรียมรับความเสียหายแก่ทรัพย์สินของมนุษย์ ผู้รับประกันจะชดไ้ค่าเสียหายให้เมื่อเกิดความเสียหาย ทำให้ผู้เอาประกันหรือผู้รับเคราะห์กรรมไ้มีทรัพย์สินส่วนหนึ่งไปตั้งตัวไ้ เช่น การทำประกันอัคคีภัย เมื่อเกิดไฟไหม้แล้วทรัพย์สินที่เอาประกันอัคคีภัยไว้นั้นเสียหายหมด ก็เป็นหน้าที่ของบริษัทประกันภัยจะลดความเดือดร้อนหรือช่วยบรรเทาทุกข์ให้ผู้เอาประกันไ้ โดยการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้

๒. ประโยชน์ต่อสังคม การประกันภัยช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงแก่สังคม ทำให้มีหลักประกันความปลอดภัย บุคคลในสังคมมีความมั่นใจว่าเมื่อเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ระบบประกันภัยจะมีส่วนบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินของบุคคลที่ประสบภัยหรือธุรกิจที่ไ้ได้รับความเสียหาย ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ค่าแรงชดไ้จากรายไ้ประจำที่ไ้เกิดจากการไ้แรงงาน ฉะนั้น เมื่อเกิดภัยประเภทใดประ-

เกณฑ์หนึ่งขั้นแก่บุคคลในสังคม ก็จะกระทบกระเทือนต่อสภาพทางเศรษฐกิจ ความสงบ
เรียบร้อยของสังคมในขณะนั้น จากประสบการณ์ของนานาประเทศทั้งที่มีความ
ก้าวหน้าในระบบประกันสังคมและที่ไม่มีระบบประกันสังคม การประกันภัยทางกึ่งมีบทบาท
ในประเทศเหล่านั้นในการลดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม

ในค่านส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางธุรกิจนั้น ระบบประกันภัยก็มีส่วน
อย่างยิ่งในการเสริมความเชื่อมั่นของผู้บริหารธุรกิจ (Enterperner) ที่จะตัดสินใจ
ลงทุนเพิ่มผลิตและก่อให้เกิดการจ้างงานก็จะเห็นได้จากการประกอบธุรกิจใหญ่ ๆ
เช่น การเดินเรือ การธนาคาร การอุตสาหกรรม ใ้แก่ภัยการประกันภัยสนับสนุน
ในค่านความมั่นคงทั้งสิ้น

๓. ประโยชน์ของการพัฒนาประเทศ การประกันภัยช่วยให้มีการระดมทุน
ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ บริษัทประกันภัยเป็นสถาบันหนึ่ง
ในหลายสถาบันทางการเงิน การประกันภัยมีส่วนบังคับให้ประชาชนประหยัดทางออม
คือนำเอาเงินที่ทำการหาได้ส่วนหนึ่งมาให้กับบริษัทในรูปแบบเบี้ยประกัน เพื่อป้องกันภัยที่ เกิดขึ้น
แล้วบริษัทประกันภัยก็จะนำเบี้ยประกันนั้นมาลงทุนหลายผลประโยชน์ เป็นการช่วยพัฒนา
ประเทศในการเพิ่มการลงทุนของประเทศ นอกจากนี้การประกันภัยจะเป็นการส่งเสริม
ให้มีการลงทุนมากขึ้น ส่งเสริมให้คนกล้าลงทุนในการพาณิชย์และอุตสาหกรรม เนื่อง
จากไม่ต้องเกรงว่าทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบอุตสาหกรรมอยู่นั้นจะเสียหายทำให้หมด
เนื้อหมดตัว เพราะได้ประกันภัยไว้แล้ว บริษัทประกันภัยเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหาย
ที่จะเกิดขึ้น ทำให้อาชีพทางการพาณิชย์และอุตสาหกรรมมีความมั่นคงมากขึ้น เมื่อ
อาชีพมีความมั่นคงคนก็จะมาประกอบอาชีพ เหล่านี้มากขึ้นทำให้เศรษฐกิจของชาติเจริญ
ขึ้นได้ ก็จะเห็นได้ว่า การประกันภัยเป็นสิ่งที่ประชาชนได้ประโยชน์ได้ในประเทศอื่น ๆ ที่มีความ
มั่นคงในทางเศรษฐกิจ เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

ขอบเขตของการประกันวินาศภัย^๑

การประกันวินาศภัย เป็นการประกันภัยที่ไม่ใช่การประกันชีวิต ต่างกับการประกันชีวิตตรงที่ว่า การประกันชีวิตเป็นการประกันตัวบุคคลและมีระยะเวลายาวนานเกินกว่า ๑ ปีขึ้นไป โดยหลักการของการประกันชีวิตก็คือ เป็นการป้องกันการสูญเสียทางเศรษฐกิจของผู้เอาประกัน ในกรณีผู้เอาประกันเสียชีวิต และเป็นการออมทรัพย์คือถ้าผู้เอาประกันมีชีวิตอยู่ เมื่อถึงครบกำหนดระยะเวลาเอาประกันก็จะได้รับคืนเงินตามจำนวนทุนประกันบวกกับเงินปันผลอีกส่วนหนึ่ง

ส่วนการประกันวินาศภัย ดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นการประกันภัยที่ไม่ใช่การประกันชีวิต ซึ่งทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้นิยามของคำว่า "วินาศภัย" ว่าหมายถึงความเสียหายซึ่งประเมินเป็นค่าเงินได้ ดังนั้น ขอบเขตของการประกันวินาศภัยมี ๔ อย่าง คือ

๑. การประกันความเสียหายต่อทรัพย์สิน (Property insurance)

สมัยก่อนคนยังอยู่กับกระจัดกระจายและน้อยมาก ยังมีทรัพยากรธรรมชาติเหลือเพื่ออาหารการกินอุดมสมบูรณ์ เมื่อทรัพย์สินสูญหายแตกสลายหรือได้รับภัยพิบัติอย่างไร ก็สามารถหาทรัพย์สินมาชดเชย หรือทดแทนได้ง่าย แต่เมื่อคนอยู่รวมกันมากขึ้น ทรัพยากรต่าง ๆ ถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทรัพยากรต่าง ๆ ก็หายากและมีราคาขึ้นมา เมื่อทรัพย์สินของใครสูญหายหรือเสียหายไปจะหามาทดแทนได้ง่าย ๆ เหมือนก่อนไม่ได้ต้องซื้อหากันด้วยเงินตรา ดังนั้น จึงมีการประกันวินาศภัยขึ้นมาโดยการรวบรวมเงินตราจากหลาย ๆ คน เพื่อไว้จ่ายช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยพิบัติจากทรัพย์สินเสียหาย. การประกันวินาศภัยประเภทนี้ก็ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันสินค้าขนส่งทางทะเล การประกันภัยตัวรถยนต์ การประกันภัยการลักทรัพย์ การประกันการขนส่งเงิน ฯลฯ

^๑ W.A. Dinsdale, Principles and Practice of Accident Insurance (Part 1), 2d ed. (London: Buckley Press, [n.d.]), pp. 5 - 6.

การประกันความเสียหายต่อทรัพย์สินถือเป็นหัวใจสำคัญของการประกันวินาศภัย

๒. การประกันความรับผิดชอบุคคลที่ ๓ (Liability Insurance) ทั้งที่ในความรับผิดต่อทรัพย์สินและชีวิตของผู้อื่น ซึ่งผู้เอาประกันต้องรับผิดตามกฎหมาย เช่น การประกันรถยนต์บุคคลที่ ๓ ซึ่งเมื่อผู้เอาประกันขับรถยนต์ชนคนได้รับบาดเจ็บ บริษัทผู้รับประกันภัยก็จะ เป็นผู้จ่ายค่าเสียหายให้แก่คนนั้นแทนผู้เอาประกัน นอกจากนี้ก็มี การประกันภัยทางทะเล การประกันภัยการก่อสร้าง

๓. การประกันตัวบุคคล (Insurance of the person) หมายถึงการประกันเพื่อคุ้มครองในกรณีเกิดอุบัติเหตุ ตาย ทูพพลภาพ หรือบาดเจ็บ เช่น การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล / การประกันค่ารักษาพยาบาลโดยอุบัติเหตุ (Medical payment Insurance)

๔. การประกันส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ (Interest Insurance) หมายถึง การประกันความซื่อสัตย์ หรือการประกันเพื่อให้เป็นไปตามสัญญาระหว่างกัน โดยมีรากฐานมาจากเมื่อนายจ้างจำเป็นต้องว่าจ้างลูกจ้าง เพื่อทำงานให้ก็เกิดความเสี่ยงขึ้นในกรณีลูกจ้างอาจจะไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งถ้าลูกจ้างไม่ซื่อสัตย์ก็จะเกิดความเสียหายใดต่อทรัพย์สินของนายจ้างเอง

หลักการประกันวินาศภัย

จะเห็นได้ว่าจากขอบเขตของการประกันวินาศภัย มีภัยเป็นจำนวนมากหลายประเภทที่คนเราจะต้องประสบ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ การดำรงชีวิตจึงขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนว่าจะเกิดภัยขึ้นกับตนเองเมื่อใด เพราะถ้าเกิดวินาศภัยใดขึ้นกับตนเองแล้ว ก็จะต้องเดือดร้อนและจำเป็นต้องชวนช่วยเพื่อหาทรัพย์สินมาทดแทนที่สูญเสียไปหรือไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติให้ร้ายรื่นเหมือนเช่นเคย เมื่อทุกคนตระหนักในความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิต บุคคลเหล่านั้นก็ได้พยายามหาทางสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงโดยทุก ๆ คนจะร่วมกันออกเงินช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจากวินาศภัย นั่นก็คือทุกคนได้เข้ามาวมเฉลี่ยความเสี่ยงภัยของบุคคลอื่น ๆ (Sharing of Risk) เป็นการสร้างหลักประกันที่มีความแน่นอนว่าจะได้เงินมาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น นั่นคือ

รากฐานของหลักประกันภัย เมื่อธุรกิจเข้ามามีบทบาทเป็นผู้ให้หลักประกันเอง ก็จำเป็นจะต้องมีสัญญาระหว่างบุคคลผู้เอาประกันและบริษัทผู้รับประกัน และในการทำสัญญาจะต้องมีมาตรการบางอย่างเพื่อให้เกิดความยุติธรรมนั่นก็คือต้องมีหลักการขั้นพื้นฐานของสัญญาประกันภัย ทั้งนี้เพื่อรักษาหลักการ รวมเฉลี่ยความเสี่ยงภัยให้คงอยู่

หลักการขั้นพื้นฐานของสัญญาประกันภัย

๑. ความซื่อสัตย์ต่อกันเป็นอย่างยิ่ง (Utmost good Faith) เนื่องจากธุรกิจประกันภัยต่างกับธุรกิจประเภทอื่นตรงที่ว่า ธุรกิจโดยทั่วไปต้องการความซื่อสัตย์ต่อกันระหว่างลูกค้าและเจ้าของธุรกิจนั้น ๆ เป็นสำคัญ แต่ธุรกิจประกันภัยต้องการความซื่อสัตย์เป็นอย่างยิ่งระหว่างผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัย ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขการประกันภัยเกี่ยวกับภัยพิบัติภัย ซึ่งความหมายของเงื่อนไขแต่ละข้อสามารถตีความได้มากกว่า ๑ ทาง ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันที่จะมิให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างผู้เอาประกันกับผู้รับประกัน ในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้นแล้ว และมีการเรียกร้องค่าสินไหมขึ้นมา ผู้เอาประกันซึ่งแถลงความจริงในการขอประกันภัยขอมอบที่จะได้รับการจ่ายค่าสินไหมซึ่งเกิดจากวินาศภัยที่ได้ทำประกันไว้ ส่วนผู้รับประกันภัยก็ต้องชอบที่จะจ่ายค่าสินไหมให้กับผู้เอาประกันที่ได้แถลงความจริงไว้แล้ว

๒. การมีส่วนได้เสียในสิ่งซึ่งเอาประกัน (Insurable Interest) บุคคลจะมีส่วนได้เสียในสิ่งซึ่ง เขาเป็นเจ้าของและ เกิดความเสียหายขึ้นโดยวินาศภัยต่าง ๆ แต่ส่วนได้เสียนั้นไม่จำเป็นต้องหมายถึงมูลค่าทั้งสิ้นของสิ่งที่เกิดวินาศภัยนั้นอาจจะเป็นทั้งหมดหรือบางส่วนตามมูลค่าแห่งทุนประกันของสิ่งของนั้น ๆ ในการประกันภัยเป็นการบรรเทาทุกทางเศรษฐกิจของผู้เอาประกัน ผู้เอาประกันจะแสวงหาผลกำไรจากการประกันวินาศภัยไม่ได้ ดังนั้น จะเอาประกันในทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ผู้เอาประกันไม่ได้

๑ W.A. Dinsdale, The Elements of Insurance. Insurance Handbook No. 3. (London: Willmer Bros. & Co., 1949), pp. 9 - 37.

มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ๆ ไม่ได้ หรือผู้เอาประกันจะเอาประกันเกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สินที่เอาประกันโดยหวังที่จะได้กำไรจากการเกิดวินาศภัยในทรัพย์สินดังกล่าว นั้นไม่ได้ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะการจ่ายค่าสินไหมทดแทนจะจ่ายตามมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

๓. การชดเชยค่าเสียหาย (Indemnity) ในกรณีรวมประกันภัยทุกฉบับจะมีเงื่อนไขข้อใด ๆ บอกไว้เกี่ยวกับการจะชดเชยค่าเสียหายเมื่อเกิดวินาศภัยตามที่เอาประกันไว้ นั้น ๆ ว่าผู้รับประกันภัยจะจ่ายชดเชยค่าเสียหายอย่างไร จำนวนเท่าใด ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อบ่งชี้ในข้อเท็จจริงว่า จะชดเชยค่าเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง และไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิดในกรณีรวมประกันภัย ทั้งนี้ ตามประเภทที่ใดเอาประกันภัยนั้น ๆ ไว้

๔. สิทธิในการไล่เบียดของผู้รับประกันภัย (Subrogation) เช่น การประกันรถยนต์ เมื่อรถยนต์ของผู้เอาประกันถูกชน ผู้เอาประกันมีสิทธิได้รับชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งทางผู้รับประกันภัยจะทำการจ่ายชดเชยให้ เป็นจำนวนเงินหรือทำการซ่อมแซมรถยนต์ของผู้เอาประกันให้อยู่ในสภาพเดิมแล้วแต่ผู้เอาประกันต้องการ เมื่อผู้เอาประกันภัยได้รับชดเชยค่าเสียหายจากผู้รับประกันภัยเรียบร้อยแล้ว สิทธิในการไล่เบียดย่อมตกกับผู้รับประกันภัย หมายความว่าผู้เอาประกันภัยจะไปเรียกร้องให้คู่กรณีชดเชยค่าเสียหายอีกไม่ได้ ผู้ที่จะเรียกร้องคู่กรณีใดตกเป็นหน้าที่ของผู้รับประกันภัยไปโดยปริยาย

๕. การเฉลี่ยความเสียหาย (Contribution) ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเอาประกันภัยในสิ่งของอย่างหนึ่งกับผู้รับประกันภัยเกินกว่า ๑ ราย เป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยที่ต้องตกลงให้ผู้รับประกันภัยทราบว่า ใดเอาประกันภัยทรัพย์สินรายนี้ไว้กับผู้รับประกันภัยรายใดบ้าง ทั้งนี้ เพราะเมื่อเกิดวินาศภัยขึ้นกับทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้น จะต้องมี การเฉลี่ยชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินระหว่างผู้รับประกันภัยเพื่อจ่ายให้กับผู้เอาประกันภัย

๖. สาเหตุใกล้เคียงกัน (Proximate Cause) การประกันวินาศภัยแต่ละอย่างก็หมายถึงว่า หากทรัพย์สินหรือสิ่งซึ่งเอาประกันไว้ได้เกิดความเสียหายจากภัยที่เอาประกันไว้หรือความเสียหายนั้นเกิดขึ้นจากผลทางอ้อมของภัยนั้นจึงจะมีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ เพื่อชดเชยความเสียหายดังกล่าวที่เกิดขึ้น แต่ความเสียหายนั้นไม่ได้เกิด

จากผลโดยตรงหรือผลทางอ้อมของภัยที่เอาประกันไว้ก็จะไม่มีการจ่ายสินไหมทดแทนให้
 ตัวอย่างของความเสียหายซึ่งเกิดจากผลโดยตรงของภัยนั้นคือ การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล
 บุคคล ผู้เอาประกันได้รับอุบัติเหตุโดยรถยนต์ชนบาดเจ็บสาหัส เข้ารักษาตัวในโรง-
 พยาบาลและได้เสียชีวิตในเวลา ๒ สัปดาห์ต่อมา เนื่องจากหนีพบบาดแผลไม่ไหว บริษัท
 ต้องจ่ายค่าสินไหมสำหรับการตายของผู้เอาประกันรายนี้ แต่ถ้าในระหว่างนอนรักษาตัว
 ในโรงพยาบาลผู้เอาประกันเกิดไส้ติ่งอักเสบและแพทย์ผ่าตัดไม่ทัน ผู้เอาประกันเสียชีวิตลง
 ในกรณีการตายไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุบริษัทไม่ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนการ
 เสียชีวิตของผู้เอาประกันรายนี้ไว้

จากหลักการของการประกันวินาศภัย ซึ่งมีว่า เพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับบุคคล
 ในกรณีประสบความเสียหายจากวินาศภัยต่าง ๆ ตามประเภทของการประกัน เพื่อให้
 ธุรกิจประกันวินาศภัยอยู่ได้จำเป็นต้องอาศัยทั้งผู้เอาประกันที่คงแฉงความจริงทุกอย่าง
 ใหญ่รับประกันภัยทราบ และผู้รับประกันก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์ และ
 เทียบตรงในการที่จะให้ความคุ้มครองอย่างแท้จริงกับผู้เอาประกัน คือชดเชยค่าเสียหาย
 ให้เมื่อเกิดวินาศภัยแก่ผู้เอาประกันภัย ธุรกิจประกันภัยจึงจะดำเนินต่อไปได้และรุ่งเรือง

จากขอบเขตของการประกันวินาศภัย และหลักการประกันวินาศภัยที่กล่าวมาแล้ว
 นั้น สามารถแยกประเภทการประกันวินาศภัย ได้ดังนี้ (ดูตารางนี้)

๑. การประกันอัคคีภัย เป็นการประกันภัยที่เกิดจากไฟ พายุ รวมไปถึง
 ความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากอัคคีภัย เช่น น้ำที่รั่วซึมไฟที่ทำความเสียหายให้แก่ทรัพย์สิน
๒. การประกันภัยทางทะเล หมายถึงการประกันความเสียหายที่เกิดจากสินค้า
 ขนทางเรือจากแห่งหนึ่ง ไปอีกแห่งหนึ่ง และตัวเรือที่ใช้เป็นพาหนะด้วย

๑. สุธรรม พงศ์สรณ, วิรัช ฌ สงขลา และพึงใจ พึ่งพานิช, หลักการ
 ประกันวินาศภัย, โครงการจัดพิมพ์และเผยแพร่คำรา คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕).

๓. การประกันภัยรถยนต์ หมายถึงบุคคลหรือทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากรถยนต์ชนกันหรืออุบัติเหตุจากรถยนต์

๔. การประกันอุบัติเหตุ เป็นการคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุซึ่งอาจแยกออกได้ เช่น

๔.๑ อุบัติเหตุที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ หรือตายแก่บุคคลทั่วไปรวมทั้งผู้เอาประกัน

๔.๒ อุบัติเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียทรัพย์สินเงินทองของผู้เอาประกันและทรัพย์สินของสาธารณะ

๔.๓ คุ้มครองความเสียหายของบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่าง ๆ

๔.๔ คุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากอาชีพที่บุคคลประกอบอยู่

๔.๕ คุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ของสาธารณะชน

ศัพท์ของการประกันวินาศภัย

จากขอบเขตและหลักการที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นคำศัพท์ของการประกันวินาศภัยบ้างแล้ว คือ ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัย ค่าสินไหมทดแทน วินาศภัย ซึ่งศัพท์ของทางประกันวินาศภัยมีมากมายหลายคำ แต่จะให้ความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ ๆ เท่านั้น

"วินาศภัย" หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งพึงจะประเมินเป็นค่าเงินได้ และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์หรือรายได้ด้วย

๑ "พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐," มาตรา ๘ ย่อหน้าหนึ่ง,
ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๐): ๒.

"ผู้เอาประกันภัย" หมายถึงผู้ทำประกันภัยทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของไว้กับ
ผู้รับประกันภัย

"ผู้รับประกันภัย" หมายถึงบริษัทซึ่งทำธุรกิจประกันวินาศภัย

"บริษัท" ๑ หมายความว่า บริษัทจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ
ประกันวินาศภัย และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศ
ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักร

"เงินกองทุน" ๒ หมายความว่า ทุนที่ชำระแล้ว ทุนสำรอง ซึ่งรวมทั้ง
เงินสำรองอื่นที่ไต่จตุสรจากกำไรสุทธิ และกำไรสุทธิคงเหลือหลังจากจตุสรแล้ว

"นายทะเบียน" ๓ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน
ประกันวินาศภัย

"พนักงานเจ้าหน้าที่" ๔ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกร
ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐

"สินไหมทดแทน" หมายความว่า ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่ผู้เอา
ประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้กับผู้รับประกันภัย ซึ่งค่าเสียหายนี้ ผู้เอาประกันภัยจะ
ได้รับชดใช้จากผู้รับประกันภัยตามส่วนของความเสียหายและไม่เกินจำนวนที่เอาประกันไว้

๑ "พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐," มาตรา ๔ ขอบหน้าที่สอง,
ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๐): ๒.

๒ "พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐," มาตรา ๔ ขอบหน้าสี่,
ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๐): ๒.

๓ "พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐," มาตรา ๔ ขอบหน้าเจ็ด,
ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๐): ๒.

๔ "พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐," มาตรา ๔ ขอบหน้าแปด,
ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๐): ๒.

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ๑

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยนั้น แม้มีเค้าหลักฐานแน่ชัดแต่ได้เป็นที่รู้จักในหมู่นักธุรกิจมาเป็นเวลานานแล้ว และการดำเนินงานด้านวินาศภัยของธุรกิจอาจมีอายุมานานพอสมควร เพราะปรากฏว่าได้มีการรวมตัวกันในหมู่นักธุรกิจประกันภัย ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศจัดตั้งเป็นสมาคมของตนขึ้น สำหรับบริษัทสาขาต่างประเทศก็จัดตั้งสมาคมในประเทศขึ้นตรงกับสมาคมในต่างประเทศ เช่น ขึ้นกับสมาคมในสหราชอาณาจักร ได้แก่ สมาคมประกันอัคคีภัยแห่งประเทศไทย สมาคมประกันภัยทางทะเลแห่งประเทศไทย และสมาคมประกันภัยทางอุบัติเหตุ ส่วนบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมสองสมาคมด้วยกัน คือ สมาคมประกันภัยเงินแห่งประเทศไทย จดทะเบียนปี ๒๔๕๔ และสมาคมประกันภัยแห่งประเทศไทย จดทะเบียนปี ๒๔๕๕ การที่มีสมาคมประกันวินาศภัยเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ๒๔๕๔ นั้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานประกันวินาศภัยมีอยู่ก่อนหน้านี้แล้ว

จากรายงานจำนวนธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยปี ๒๔๕๕ ปรากฏว่ามีบริษัทประกันวินาศภัยจดทะเบียนในประเทศ ๑๕ ราย และจดทะเบียนต่างประเทศ ๓๗ ราย และการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยขณะนั้นแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ การประกันอัคคีภัย การขนส่งทางทะเล และเบ็ดเตล็ด จนกระทั่งปี ๒๔๕๗ รายได้สุทธิจากเบี้ยประกันของธุรกิจทั้งสิ้นมีจำนวน ๔๑ ล้านบาท โดยมีรายได้จากเบี้ยประกันอัคคีภัยสูงที่สุดคือ ๔๕ ล้านบาท หรือร้อยละ ๖๐ ของเบี้ยประกันทั้งหมด และค่าสินไหมที่ธุรกิจจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันในปีนั้นมีจำนวน ๓๗ ล้านบาท โดยจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันด้านอัคคีภัย

๑ ฝ่ายวิชาการสำนักงานประกันภัย, "วิวัฒนาการประกันภัยในประเทศไทย," วารสารสำนักงานประกันภัย ๑ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๑๘): ๑๘ - ๒๐.

ถึงร้อยละ ๕๔ รายได้จากเบี้ยประกันทั้งสิ้นเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐๒ และ ๑๔๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๐๐ และ ๒๕๐๕ ค่าสินไหมที่จ่ายออกไปเป็นจำนวน ๕๗ และ ๕๘ ล้านบาท ตามลำดับ

เมื่อรัฐบาลไทยประกาศใช้ พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ มีผลให้ ธุรกิจประกันวินาศภัยที่มีอยู่ของจดทะเบียนใหม่ตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัตินี้ การดำเนินธุรกิจของบริษัทประกันภัยทั้งหมดในปีนี้ปรากฏว่า มีรายได้จากเบี้ยประกันทั้งสิ้น ๒๒๐ ล้านบาท รายได้จากเบี้ยประกันอัครภัยสูงสุดถึงร้อยละ ๔๔ ของเบี้ยประกัน และค่าสินไหมซึ่งธุรกิจจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันทั้งสิ้น ๑๔๒ ล้านบาท โดยจ่ายค่าสินไหมแก่ผู้เอาประกันค่านอัครภัยประมาณร้อยละ ๔๒ ของค่าสินไหมทั้งหมด การขยายตัวของธุรกิจได้เพิ่มขึ้นตลอดมา จำนวนผู้เอาประกันประเภทต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ รายได้จากเบี้ยประกันอัครภัยซึ่งเคยสูงกว่าการประกันภัยประเภทอื่นเริ่มลดลงและรายได้จากการประกันรถยนต์กลับสูงขึ้นเป็น ๑๑๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔๑ ของเบี้ยประกันทั้งหมด ในปี ๒๕๑๒ คอมารายได้จากเบี้ยประกันทุกประเภทได้สูงขึ้นถึง ๔๘๗ ล้านบาท ในปี ๒๕๑๖ โดยที่เบี้ยประกันจากการประกันรถยนต์มีจำนวนสูงสุดถึง ๒๒๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔๕ ของรายได้จากเบี้ยประกัน ส่วนค่าสินไหมซึ่งจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันในปีเดียวกันนี้มีจำนวน ๒๑๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๓ ของเบี้ยประกัน ค่าสินไหมที่จ่ายในการประกันภัยรถยนต์มีจำนวน ๑๒๔ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๘ ค่าสินไหมในระยะเวลา ๖ ปี ระหว่างปี ๒๕๑๑ -- ๒๕๑๖ เบี้ยประกันรับสุทธิของธุรกิจประกันวินาศภัยมีอัตราเพิ่มประมาณปีละร้อยละ ๑๑.๗๒ ส่วนค่าสินไหมซึ่งจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยมีอัตราเพิ่มขึ้นปีละประมาณร้อยละ ๘.๖๒

เมื่อพิจารณาธุรกิจประกันภัยทั้งหมดโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของธุรกิจมีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นตลอดมา และคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันวินาศภัยอาจจะขยายตัวต่อไปโดยไม่หยุดยั้งตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ธุรกิจประกันวินาศภัยของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๑๓^๑

ในระหว่างปี ๒๕๑๓ มีบริษัทประกันวินาศภัยประกอบการในประเทศไทย ๕๖ บริษัทเป็นบริษัทที่จดทะเบียนก่อตั้งในประเทศ ๔๗ บริษัท และสาขาต่างประเทศจำนวน ๙ บริษัท

ธุรกิจประกันวินาศภัยมีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๘ ต่อปี ในรอบระยะเวลา ๕ ปีระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๗ กล่าวคือ การประกันอัคคีภัย ขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๔ ต่อปี การประกันภัยทางทะเลและขนส่งสินค้าเจริญเติบโต ในอัตราร้อยละ ๒๓ ต่อปี การประกันภัยรถยนต์มีอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี และประเภท เบิกเคลียร์ร้อยละ ๒๐ ต่อปี ในขณะที่ความเสียหายใหม่ทดแทนในรอบระยะเวลา ๕ ปีได้ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๑ ต่อปี ทั้งนี้ เนื่องจากค่าสินไหมทดแทนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐ ในระหว่างปี ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ และเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๕ ต่อปี ในระหว่างปี ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖ ปีอื่น ๆ นอกจากนั้นเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งทำให้อัตราตัวเฉลี่ยเพิ่มประมาณร้อยละ ๒๑ ต่อปี

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสำหรับรอบระยะเวลา ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ เป็น ต้นมาอยู่ในอัตราราคอนข้างสม่ำเสมอประมาณร้อยละ ๕๐ ของเบี้ยประกันรับทั้งหมด (สูง สรุปร้อยละ ๕๕ - ค่าสุกร้อยละ ๔๕)

002926

ธุรกิจประกันวินาศภัยของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๑๔^๒

ในปี ๒๕๑๔ มีบริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจำนวน ๕๖ บริษัท เป็น บริษัทที่จดทะเบียนก่อตั้งในประเทศ ๔๗ บริษัท และเป็นสาขาบริษัทต่างประเทศ ๙

๑ กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานประกันภัย, รายงานธุรกิจประกันภัยใน ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ (กรุงเทพมหานคร: เทพนิมิตการพิมพ์, [ม.ป.ป.]), หน้า ๓๘.

๒ กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานประกันภัย, รายงานธุรกิจประกันภัยใน ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร: Commaido, [ม.ป.ป.]), ๔๐ - ๔๓

บริษัท ในจำนวนบริษัทดังกล่าวมีบริษัทที่ประกอบการทั้งประกันวินาศภัยและประกันชีวิต ๖ บริษัท และบริษัทที่ประกอบการประกันวินาศภัยเพียงประเภทเดียวมี ๕๐ บริษัท

เมื่อสิ้นปี ๒๕๑๘ บริษัทประกันวินาศภัยได้ออกกรมธรรม์ทั้งสิ้นจำนวน ๕๕๕,๘๘๐ กรมธรรม์ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๗ ๒๒,๓๓๐ กรมธรรม์ มูลค่าเงินเอาประกันทั้งหมด เท่ากับ ๓๑๒,๑๔๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๗ ๑๐๒,๓๘๑ ล้านบาท หรือเท่ากับ ร้อยละ ๓๓

ในเวลาเดียวกันทรัพย์สินของบริษัทประกันวินาศภัยมีมูลค่าทั้งสิ้น ๑,๔๑๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๗ ๑๔๑ ล้านบาท แต่บริษัทประกันวินาศภัยมีหนี้สินรวมทั้งสิ้น ๕๘๐ ล้านบาท ซึ่งเท่ากับว่าบริษัท ฯลฯ มีเงินกองทุนรวมทั้งสิ้น ๘๓๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๑๗ ๑๕ ล้านบาท

ตลอดปี ๒๕๑๘ บริษัทประกันวินาศภัยได้รับเบี้ยประกันภัยโดยตรงเป็นมูลค่าทั้งหมด ๑,๓๒๕ ล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๗ จำนวน ๒๐๒ ล้านบาท) เป็นเบี้ยประกันอัคคีภัยเสีย ๒๓๑ ล้านบาท หรือเท่ากับร้อยละ ๔๕ เบี้ยประกันรถยนต์ ๓๔๔ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒๖ เบี้ยประกันภัยทางทะเลและขนส่ง ๑๘๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑๓ และเบี้ยประกันภัยเบ็ดเตล็ด ๑๖๗ ล้านบาท หรือร้อยละ ๑๒

ในช่วงเวลาเดียวกัน บริษัทประกันวินาศภัยได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเท่ากับ ๔๖.๕๕ ซึ่งต่ำกว่าปี ๒๕๑๗ ซึ่งมีอัตราค่าสินไหมเท่ากับ ๔๗.๓๕

กล่าวโดยสรุป ในช่วงระยะเวลา ๕ ปีระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๑๘ ธุรกิจประกันวินาศภัยได้ขยายตัวขึ้นทุกปี อัตราการขยายตัวคำนวณเบี้ยประกันรับโดยตรง โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ ๒๐ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของประเทศข้างเคียงแล้ว นับได้ว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามสำนักงานประกันภัยเชื่อว่า หากบริษัทประกันวินาศภัยสามารถปรับปรุงการบริหารงานของบริษัท รวมทั้งการตลาดใหม่ประสิทธิภาพดีขึ้น อัตราการขยายตัวของธุรกิจประกันวินาศภัยจะสูงกว่าที่เป็นอยู่อย่างแน่นอน.